

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: בכר	שם פרטי: יוסף
---------------	---------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: חיימוביץ'		בלועזית Haimovich	
שם פרטי איתו נולדתי: יוסף		בלועזית Joseph	
עיר לידה: פרישטינה		בלועזית Pristina	
שם פרטי ושם משפחה של האב: אברהם בכר חיים		שם פרטי ושם נעורים של האם: רינה עדיזס	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: פרישטינה		בלועזית Pristina	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמיד	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: פרישטינה (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
במידה והיית בגטו, ציין את שמו		בלועזית	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו: מחנה השמדה ברגן בלזן		בלועזית Bergen-Belsen concentration camp	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: טרביץ מזרח גרמניה		תאריך השחרור: אפריל 1945	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור: פורסט גרמניה	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת'		שנת עליה: 1948	
		במידה ועלית באנייה, ציין את שמה: אוניית "קפלוס"	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון**ילדות מאושרת 1927-1941:**

בשנים אלה שאני נמצא בחורף חיי, עולים בי מדי פעם הזיכרונות מהילדות המאושרת שלי. ילדות שנקטעה באבחת חרב עם הפלישה של היטלר ליוגוסלביה באפריל 1941 נולדתי בעיר פרישטינה בחבל קוסובו שביוגוסלביה למשפחה מרובת ילדים. הייתי הילד השביעי מתוך שמונה, היה לי אח גדול ושש אחיות.

בפרישטינה חיו כמאה משפחות יהודיות בקהילה מסורתית, מלוכדת וסולידרית מאוד. בקהילה הזאת כולם הכירו את כולם והיו נישואים רבים בין המשפחות בקהילה. אני זוכר את המפגשים בשבתות בבית הכנסת ובחגים, בית כנסת שהיה בנוסף להיותו מקום תפילה גם מקום של מפגש חברתי. מצבנו הכלכלי היה די טוב אבי היה סוחר של חוטי טוויה לבדים. חשוב יותר היינו משפחה חמה מאוד שההורים הרעיפו אהבה על הילדים ואף העריצו אותנו. עד היום אני זוכר את השמחה בעת נישואי אחיותי הגדולות.

למדתי בבית ספר עם ילדים יהודים ומוסלמים, אומנם רוב חבריי היו יהודים אך היה לי לא מעט חברים מוסלמים. עליי לציין שבפרישטינה לא הייתה קיימת אנטישמיות כלל. לא חווינו התנכלויות או משהו דומה לזה. מדי פעם אני שואל את עצמי אם היינו עולים לארץ אם לא הייתה פורצת מלחמה, או שהיינו ממשיכים בחיים הנוחים כאשר העתיד נראה ורוד בפרישטינה. יחד עם זאת עליי לציין שרוב הצעירים היו ציונים ורבים מבני הנוער עברו הכשרה שמכינה אותם לעלייה לארץ.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

המלחמה – גיהנום 4/1941 - 4/1945**חודשים ראשונים של כיבוש**

הילדות כאמור הסתיימה בבת אחת כאשר הגרמנים בהפתעה מוחלטת פלשו ליוגוסלביה באפריל 1941 כאשר להיטלר היה נדמה כי העם היוגוסלבי והממשלה החדשה נוטים לא להסכים להיפך לגרורה של גרמניה בניגוד לכל ארצות מזרח אירופה כמו רומניה, פולין והונגריה. אגב ייאמר כי הפלישה ליוגוסלביה הייתה טעותו הגדולה של היטלר ועלתה לו כנראה לתבוסה במלחמה. שכן בעקבות ההחלטה לתקוף את יוגוסלביה נאלץ היטלר לדחות את הפלישה לברית המועצות בשישה שבועות. ללא דחייה זאת קרוב לוודאי שהגרמנים היו כובשים את מוסקבה באוקטובר 1941 לפני בוא החורף ובעיקר לפני שסטלין הביא מגבול מצוריה את הדיוויזיות הסיביריות שהסירו את המצור מעל עיר הבירה הרוסית.

אני זוכר בבהירות את היום שבו פרצה המלחמה, נשמעו לפתע צפירות אזעקה של סירנות. ברדיו הודיעו על גיוס מילואים כללי. במשפחתי הייתה דאגה גדולה בעיקר כי אחי חייל סדיר. במהירות הכול הסתיים, הגרמנים עם צבאות הענק שפלשו ממספר ארצות ועם שליטה מוחלטת באוויר כבשו את המדינה תוך מספר ימים. כאשר הגיעו הגרמנים לפרישטינה הפעילו באופן מיידי את חוקי הגזע והחל דיכוי של היהודים. נאלצנו לענווד סרט זרוע המעיד שאנחנו יהודים. החנויות בבעלות יהודית סומנו והתושבים נקראו לא לקנות בהן או שחנויות אלו נסגרו כלל. אבי יחד איתי ועם אחי הגדול שחזר מהמלחמה הוצאנו כל בוקר לעבודות בסלילת כבישים ועוד עבודות פיזיות קשות בודאי לילד בן 14. היחס היה קשוח מאוד עם השגחה צמודה ואכזרית של החיילים הגרמנים שלא הייתה בהם טיפת אנושיות.

ההקלה: 9/1941-6/1943

לאחר מספר חודשים מסרו הגרמנים את השליטה על חבל קוסובו לבני בריתם האיטלקים. למעשה החבל סופח לאלבניה שהייתה בשליטת האיטלקים. האיטלקים אומנם לא ביטלו את חוקי הגזע, אך לא עשו שום מאמץ אמיתי לאכוף אותם.

המצב השתפר, חזרתי ללמוד בבית ספר. חנותו של אבי נפתחה מחדש. אני זוכר את השמחה שאחזה בנו כאשר בתחילת 1943 שמענו על המפלה הגרמנית בסטלינגרד. היינו מלאי תקווה שהמלחמה תסתיים במהירות בתבוסת הגרמנים.

התופת 9/1943-4/1945

בחודש יולי 1943 הדיחו האיטלקים את מנהיגם מוסוליני ותוך חודשיים נכנעו לבנות הברית המערביות. הגרמנים כבשו מחדש את אלבניה ובתוכה גם את קוסובו. הם החלו מיד בדיכוי מסיבי של היהודים. אבי ואחי הוגלו לאלבניה. אחי הצטרף לפרטיזנים האלבניים שלחמו בגרמנים ונהרג תוך זמן קצר. אחת מאחיותיי הצעירות קיבלה את הידיעה על מותו בבית וחלתה מאוד מרוב יגון. אבי הצליח בדרך לא דרך לחזור לפרישטינה בחודש ספטמבר 1943 הגרמנים בעזרת משתפי פעולה אלבניים עצרו את כל היהודים בעיר. כל משפחתי נעצרה חוץ מאחותי הגדולה ובעלה שהצליחו בעזרת ידידים אלבניים ששולם להם כסף רב, להסתתר ולהימלט מהגירוש. הגרמנים העבירו אותנו למחנה זמונט, שהוא מחנה מעבר ליד בלגרד. במחנה נכלאו סרבים רבים, כאשר המחנה נוהל על ידי קרואטים. הקרואטים התנהגו אלינו ברשעות ואכזריות ומדי יום סבלנו ממכות רצח והשפלות. השומרים היו בורים, פרימיטיביים, אנטישמים וחלקם אף סדיסטים.

כעבור חודשים נלקחו יהודי פרישטינה ויהודים אחרים מהמחנה, הועמסו על רכבות בקרונות צפופים והוסעו למחנה העבודה ליד מחנה ההשמדה ברגן בלזן הנמצא ליד הנובר. המחנה הוגדר כמחנה עבודה. עם הירידה מהרכבת סחבתי את אחותי הקטנה והחולה על גבי והיא הועברה לחדר שנקרא "חדר חולים" שם לא קיבלה שום טיפול ומתה כעבור מספר ימים. המוות השני במשפחתנו בשנה האחרונה לאחר מות אחי. אנו הנערים והגברים שוכנו בצריף ענק שהיו בו אינסוף שורות מיטות, כאשר המיטות היו בעלות שלוש קומות. עבדנו מידי יום כארבע עשרה שעות ולפעמים אף יותר, במחצבות ובסלילת כבישים. כאשר היחס אלינו המשיך להיות אכזרי ועל כל "עבירה" קטנה כמו איחור למסדר, "גניבת" רגע מנוחה בזמן העבודה הסיזיפית, קיבלנו מכות רצח. גרוע יותר מהאלימות, העבודה הקשה והפחד היה הרעב. רעב תמידי שאיננו נתן מנוחה. האוכל כלל פרוסת לחם בבוקר, חתיכה קטנה של מרגרינה ומרק דלוח שכלל סלק שמיועד בד"כ לבהמות. בהמשך נתנו לכל אחד מאיתנו כיכר לחם לשבוע. היינו כ"כ רעבים שאכלנו את כיכר הלחם במהירות ברגע שהובאה לנו וכך נשארנו רעבים ומשתוקקים לעוד פרוסת לחם בכל מהלך השבוע.

התנאים הסניטאריים היו גרועים ביותר, אני זוכר שכל יום עם החזרה מעבודת הפרך ניסיתי לרחוץ את גופי בברז שבור. זאת הייתה "המקלחת" היחידה שעשיתי כל יום במשך שנתיים. יהודים רבים במחנה מתו מרעב וממחלות רבות בעיקר מחלת הטיפוס שנבעה מתת התנאים ששרו במחנה. המוות היה עניין יומיומי והיה חלק משיטת ההשמדה העקיפה של המכונה הנאצית האכזרית. למשפחתי היה יחסית "מזל" חוץ מאחותי הקטנה שמתה עם הגענו למחנה כל האחרים כולל אימי ואבי נשארו בחיים. באפריל 1945 עם התקרבות בנות הברית פינו אותנו הגרמנים ברכבות שהכוונה להביא אותנו לגטו טרינזשטט שנמצא בצ'כיה, המסע נמשך עשרה ימים שאנו דחוסים בצפיפות איומה בקרונות וסובלים ממחסור נורא באוויר ותחושת מחנק תמידית. רבים מתו בקרונות בניהם גיסי וכל פעם שמישהו נפח את נשמתו זרקנו את גופתו כדי לפנות מקום ולהקל במקצת על האחרים שנשארו בחיים. לא נתנו לנו שום אוכל ושתיה מידי פעם שהרכבת עצרה יצאנו החוצה לחפש אוכל.

במסע הזה פעמים כמעט ונהרגתי. הייתי צעיר, קצת אמיץ ובעל רצון רב לחיות ודאגתי לחבריי ולבני משפחתי. לכן בכל עצירת רכבת עשיתי הכול למצוא אוכל. בפעם הראשונה טיפסתי לקרון שהיו בו שקי תפוחי אדמה. מילאתי את הכיסים ואת הסרבל שהיה על גופי בתפוחי אדמה רבים. עם צאתי מהקרון הבחין בי איש מיליציה גרמני וכיון אלי את נשקו וירה למרבית השמחה הכדור היה עקר, או שהיה לו מעצור בנשק והצלחתי לברוח וחזרתי לקרון שלי. בפעם השנייה בעת אחת העצירות נכנסתי לקרון שהיו בו קופסאות שימורים. עם יצאתי מהקרון נתפסתי על ידי איש מיליציה והוא עמד לירות בי. באותו רגע קרה לי נס חבר שלי שהגיע שכנע את איש המיליציה שאני ילד משוגע, בעת השיחה בניהם ברחתי מתחת לרכבת וחזרתי לקרוננו. כך קרה שבנסיעת האוימים הזאת ניצלו חיי פעמים. בבוקר שלמחרת ב 10/4/1945 בעיר טרביץ במזרח גרמניה שמענו דפיקות חזקות על הקרון, שהקרון נפתח הודיעו לנו שהגרמנים ברחו והרוסים הגיעו, זה היה אחד מחמשת הימים המאושרים בחיי. מלבד יום זה ארבעת הימים היו: יום עלייתי לארץ, יום נישואיי, ושני הימים בהם נולדו שתי בנותיי. החיילים הרוסים הודיעו לנו שנוכל לגשת לעיר להביא אוכל. רוב יהודי פרישטינה היו חלשים מאוד ובקושי יכלו לרדת מהקרונות.

אני ומספר חברים שעוד נותר בנו כוח הלכנו לעיר ומצאנו צרכנייה פתוחה ללא אנשים לקחנו משם אוכל רב, אני זוכר שלקחתי ריבה, רסק, הרבה גריסים ושתי תרנגולות. חזרנו לרכבת ואימי הכינה ארוחה שהייתה הארוחה הטעימה בחיי ואת טעמה לא אשכח לעולם. למען האמת הארוחה לא הייתה כ"כ טעימה אך לאחר שנתיים של מחסור ורעב תמידי ונוראי הארוחה הייתה ערבה לחיכי מאוד. החיילים הרוסים לא התייחסו אלינו בכלל כאילו לא היינו קיימים, נסענו לעיר וכל משפחה או כמה משפחות תפסו בית של גרמנים שהיו לפתע מפוחדים מאוד. אך סאגת הסבל לא הסתיימה. אבי סבל מנמק ברגלו בגלל התנאים האיומים שהיו במחנה ולאחר מכן בנסיעה ברכבת, הנמק התפשט והרופא נאלץ לקטוע את רגלו. מאחר ולצבא הרוסי לא היו תרופות מתאימות אבי מת מספר ימים אחרי הניתוח. לא פעם עולה בי המחשבה שאילו היינו משוחררים ע"י הצבא האמריקאי ולא הרוסי חיי אבי היו ניצלים שכן לאמריקאים שלל רב זריקות פניצילין. זריקה אחת כזאת הייתה מצילה את חיי. אני מנחם את עצמי בכך שרוב משפחתי הענפה ניצלו במלחמה הארוחה הזאת.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

תקופת המעבר 9/1945-12/1948

מספר חודשים לאחר השחרור נסענו לעיר פורסט במזרח גרמניה שהייתה מלאה ביוצאי יוגוסלביה שבימי המלחמה שהו במחנות עבודה גרמנים. לאחר שהייה של שבועיים חזרנו סוף סוף כאשר רוב המשפחה נסעה לעיר סובריצה בסרביה אני ושתיים מאחיותי חזרנו לביתה של אחותי הגדולה שהסתתרה בימי המלחמה ושהתה באותו עת בסקופיה, כיום בירתה של מקדוניה. גויסתי באופן מיידי לצבא היוגוסלבי החדש ושובצתי בחיל הקשר כאלחוטן מורס וקוון. הייתי חייל מצטיין ובסך הכול תקופת השירות הייתה די נעימה.

השירות הצבאי היה אמור להימשך כשנתיים אולם לאחר שנה וחצי נקראתי למפקד והוא הודיע לי שאני משתחרר ויכול לעלות לארץ ישראל. הוא אמר לי "תשרת בצבא של העם שלך" לימים הבנתי שהשחרור שלי היה כתוצאה ממגעים שניהלו אנשיו של דוד בן גוריון עם אנשיו של נשיא יוגוסלביה המרשל טיטו האיש שפיקד על מלחמת הפרטיזנים המוצלחת והנוראה נגד הגרמנים בזמן המלחמה. נסעתי לסקופיו והתברר לי כי שעתיים לפני שהגעתי משפחתי נסעה לבלגרד בדרך לארץ ישראל. להפתעתי ולשמחתי הרבה מצאתי את המשפחה על האונייה שבה נסעתי אני. הנסיעה ארכה כעשרה ימים, בים די סוער וסבלנו בחלק מהימים ממחלות ים ומהקאות. למרות זאת המורל היה גבוהה וב 25/12/1948 הגעתי באונייה קפלוס לארץ. ביום זה נולדתי מחדש.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

נולדתי מחדש 12/1948-2013

מיד עם הגעתי לארץ גויסתי לצה"ל לפיקוד דרום. כעבור חודש הסתיימה המלחמה שירתי בצבא כשנתיים בחיל הקשר שכן הייתי אלחוטן וקוון מנוסה. השירות זכור לי כחווייה נעימה, הארוחות הצבאיות נראו לי לאחר כל מה שעברתי כארוחות מלכים. אני זוכר שחיילים ניצולי שואה היו לוקחים אחרי הארוחה פרוסת לחם או שתיים למיטה. עדיין קונן בהם הפחד מרעב. עם שחרורי התחנתני עם חברתי שהייתה כמוני יוצאת פרישטינה. בעת נישואי הייתי בן 23 ואשתי בת 20. חיינו ביחד 61 שנה עד לפטירתה ב שנת 2011. אלו היו שישים שנה של זוגיות מאושרת מאוד ואהבה ענקית. מאהבה זאת נולדו לנו שתי בנות נהדרות כיום בנות 61 ו 55. כיום אני סבא לחמישה נכדים ושלושה נינים בני 4,8 ושנה.

עם השחרור רציתי להיות קוון בדואר - אך שובצתי כמחלק דואר בעיירה הקטנה נס-ציונה. אופי עבודתי הביא אותי להכיר את כל תושבי העיר. עם השנים התקדמתי בעבודה ונהפכתי למנהל הדואר בנס ציונה שכפופים אליו ארבע עשרה עובדים. כל השנים נהניתי מאוד מהעבודה. והייתי ביחסים נהדרים עם חברי לעבודה ותושבי העיר. בתחילה גרנו אני ואשתי בצריפים של עמידר בנס ציונה וב 1958 עברנו לבית קרקע ברחוב מקסים והפכנו את הבית לקן חמים עם חצר מלאת דשא ויפה. לא הכול היה ורוד – אימי האריכה ימים עד גיל 80 וסבלה ממחלות רבות. ולא היה יום שלא התאבלה על אחי שנפל במלחמת הפרטיזנים על אחותי שמתה במחנה ועל אבי שמת ממחלה עם שחרורנו. אימי מתה ב 1962. אני עצמי חליתי במשך השנים במחלות רבות אך למרבית השמחה הצלחתי תמיד להתאושש כל השנים האלה אני ואחיותי ובני משפחותיהם היינו בקשר מצוין. כיום אני השריד האחרון של המשפחה המקורית. אני ובנותי נמצאים כל הזמן בקשר הדוק עם אחייני ואחייניותי. עד היום אני נזכר באושר

העצום שהיה אוחז בי כל פעם שבנותיי היו חוזרות צוהלות מהפעילויות בתנועות הנוער. יצאתי לפנסיה בגיל 65 בשנת 1992. כוחי היה עוד במותניי והתנדבתי להיות עוזר מנהלי במשך עשר שנים לרופא מומחה בקופת חולים.מדי פעם התנדבתי בדואר במיוחד בפענוח כתובות בלועזית,זאת ומאחר ואני יודע מספר רב של שפות. את הגרמנית למדתי בעת המלחמה לפני שגורשנו מפרישטינה מיהודי גרמני שגר בביתנו לאחר שגורש מגרמניה. היהודי הזה ניצל בדרך מופלאה. לאחר המלחמה ביקש לחדש איתי את הקשר ושלח לי גלוית דואר מאיטליה. למרבית הצער באותם ימים לא היה לי כוח נפשי לחדש איתו את הקשר. זהו דבר שחבל לי מאוד עליו. בסך הכול חיי בארץ היו חיים נפלאים גם מבחינת החיק המשפחתי,העבודה ויחסי עם הסביבה. אני מאושר מאוד שעדיין אני נמצא בכושר טוב הן מבחינה גופנית ומבחינה רוחנית ונפשית.

העתיד:

היו לי חיים טובים בארץ למרות זאת סבלתי ואני עדיין סובל מסיטוים רבים בלילות ותמונות הזוועה מהמלחמה חוזרת אליי מידי פעם. אני מקווה שעוד אזכה לראות שלום בארץ ישראל. זוהי תקווה גדולה. וכמובן אני מתפלל שכל בני משפחתי המורחבת והגדולה יהיו מאושרים ובריאים. ממרום גילי המופלג ולאחר השנים הטראגיות שעברתי ולצידן השנים הטובות אני רוצה להעביר

מסר לדור הצעיר – אם מסר מאדם זקן חשוב למישהו-.

תיהנו מהחיים, תטיילו בעולם אך תמיד תזכרו שמדינת ישראל עם כל חסרונותיה היא מולדתנו ובעצם המקום היחידי שליהודי ראוי ונכון לחיות בו! תשמרו על הארץ ותשפרו בה מה שנחוץ לשפר. ותמיד תזכרו שאם בשנות המלחמה הייתה לנו מדינה מיליונים מבני עמנו היו ניצלים.

זהו סיפורו של הילד יוסף בכר ניצול שואה מפרישטינה שעבר את כל מדורי הגיהנום, שרד ובנה את ביתו בארץ ישראל שבה חי וממשיך לחיות חיים מלאים ומאושרים.